

Necdet BUZBAŞ

TÜGİS Yönetim Kurulu Başkanı

Milyarca yıllık gezegenimizi son 100 yılda çok hırpaladık. İnsan virüsü gezegenin ateşini yükseltmeye yetti. Küresel ısınma gezegenin en büyük tehdidi artık, insan kendi eliyle kurduğu medeniyeti yine kendi elleriyle yok etmek üzere. BM' in son raporu bu gerçeği tüm çıplaklığı ile yüzümüze vuruyor. Bugün 1 milyon bitki ve hayvan türü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya.

Tüketim alışkanlıklarımız, beslenme şeklimiz, yaşam tercihlerimiz ve endüstrimiz dünyaya kaldıramayacağı bir yük yarattı. Mevcut yaşam şeklimizde bugün en az 1.5 dünyaya ihtiyacımız var, hatta ABD' de 4, AB' de üç dünya! Fosil yakıtı dayalı sanayiyle atmosferdeki karbondioksit oranını kritik seviyeye çıkardık. Biyoteonol uğruna Amazon ormanlarından vazgeçer olduk. Aşırı avlanma ile denizlerdeki canlı yaşamını zora soktuk, tarım kimyasallarıyla deniz ve akarsulara ölüm saçtık. Suni gübre ile

CAZİP AMA DÜŞÜNDÜRÜCÜ

toprakta derin yaralar açtık, sulak alanların yüzde 85'ini kaybettik. Dünyanın en derin çukurunu dahi plastik atıklarla doldurduk. Her yıl 350 milyon ton ağır metal içeren kimyasalı sulara boşalttık ve son 40 yılda plastik kirliliğini 10 kat artırdık. Kırsal kalkınmayı es geçip şehirlerde betona dayalı bir yaşam kurarak 30 yılda kentsel alanları iki katına çıkardık.

İklim değişikliğiyle birlikte artış gösteren doğal felaketlerin hem ekoloji hem de insan hayatı üzerindeki yıkıcı etkisi başlı başına bir sorun iken ekonomik yansımaları da söz konusu.

21. yüzyılın ilk 10 yılında, bu kayıpların bir yılda 200 milyar doların üstüne çıktığı sadece bir yıl varken (2005), ikinci on yılda işler çığırından çıkmış durumda. Yıl başına 200 milyar dolarlık zarar artık normal karşılanıyor. Kayıtlardaki en yüksek zararın kaydedildiği yıl ise toplamda 400 milyar dolar zararlı 2017 yılıydı.

Cazip ama düşündürücü başlığı ile verdiğimiz, "organik gıdalar iklime daha çok zarar veriyor" sıradışı haberi ne kadar masum? Yoksa failler safında mı yer alıyor? İsveç Chalmers Teknoloji Üniversitesi tarafından yürütülen ve Nature dergisinde yayımlanan uluslararası nitelikte son bir araştırmaya göre, organik tarımda hektar başına üretilen ürün miktarı çok daha düşük olduğu gibi, ormansızlaştırmaya

bağlı olarak çok daha yüksek düzeylerde karbondioksit salımlarına neden oluyor. Organik tarımın doğrudan yol açtığı karbondioksit salımları, daha düşük miktarda fosil yakıt kullanımı - ve daha başka nedenlere bağlı olarak - genelde daha düşük düzeylerde olmakla birlikte tümünden ele alındığında organik tarımın karbon ayak izi çok daha büyük oluyor. Çalışmalarda elde edilen sonuçlar, organik besinlerin çok daha yüksek düzeylerde gaz salımlarına yol açabileceğini deneysel olarak doğruluyor.

Araştırmayı yöneten uzmanlardan biri olan Stefan Wirsenius, "çalışmamız İsveç'te üretilen organik bezelyelerin iklim üzerindeki etkilerinin, geleneksel yöntemlerle üretilen bezelyelere kıyasla yaklaşık yüzde elli oranında yüksek olduğunu gösteriyor. İsveç'te üretilen organik kışlık buğday gibi kimi ürünlerde bu etkinin oranı yüzde yetmişe yaklaşıyor" Organik gıdaların iklim açısından çok

daha kötü sonuçlar yaratması, öncelikle gübrelerden yararlanılmamasına bağlı olarak hektar başına elde edilen ürün miktarının düşük olmasından kaynaklanıyor. Geleneksel yöntemlerle elde edilen miktara eşit organik gıdanın üretilmesi için çok daha büyük bir alana gereksinim duyuluyor. Organik tarımın çok daha geniş bir

alan gerektirmesinin ormanların yok edilmesine ve buna bağlı olarak karbondioksit salınımlarının artmasına neden olduğuna dikkat çekiyor Wirsenius. Organik et ve süt ürünlerinin de geleneksel yöntemlerle elde edilen türdeşlerine kıyasla çok daha olumsuz etkiler yarattığını da sözlerine ekliyor. Wirsenius elde edilen bulguların bilinçli tüketicilerin organik olmayan ürünlere yönelmeleri gerektiği anlamına gelmediğinin altını çizerek, "tüketilen gıdaların türü çok daha büyük bir önem taşıyor. Örneğin fasulye ya da tavuk yemek iklim açısından geleneksel yöntemlerle üretilen sığır etine kıyasla çok daha yararlıdır" diyor.

Fosil yakıtlara alternatif olarak öne çıkarılan Biyoyakıtlar için de organik gıdalar için söylediklerimiz geçerli. Günümüzde biyoyakıtlara yapılan büyük yatırımlarda da, geniş alanlar gerektiğinden ve - aynı mantıktan yola çıkarak - ormansızlaştırmayı küresel boyutta körüklediklerinden iklime zarar veriyorlar. (Atık yağları işleyen biyodizel üretimini bunun dışında tutmak gerekir.) Araştırma tüm biyoyakıtlarda (buğday, şeker kamışı ve mısırdan elde edilen etanol ile palmiye yağı ve kolza tohumu ve soyadan elde edilen biyodizel) karbondioksit salımlarının fosil yakıt ve mazota kıyasla çok daha fazla olduğunu ortaya koyuyor.

Araştırmacılar tarıma uygun ürünlerden elde edilen tüm biyoyakıtların karbon salınımlarının inanılmaz derecede yüksek olduğuna bu yüzden bu tür yakıtların çevre dostu olmaktan uzak olduklarına dikkat çekiyorlar.

KAYNAKÇA:

HTB sayı 168 Rita Ungan'a teşekkürler.